

Центрально-
український
національний
технічний
університет

Central Ukrainian
National Technical
University

Економічний
факультет

Faculty
of Economics

Кафедра
аудиту, обліку
та оподаткування

Audit, Accounting
And Taxation
Department

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський національний технічний університет (ЦНТУ)
Економічний факультет

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Central Ukrainian National Technical University (CNTU)
Faculty of Economics

**РОЗВИТОК ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

Матеріали

X Міжнародної науково-практичної конференції
17 листопада 2022 року

**DEVELOPMENT OF ACCOUNTING, AUDIT, AND TAXATION
IN THE CONDITIONS OF INNOVATIVE TRANSFORMATION
OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS**

Thesis

Xth International Scientific and Practical Conference
November 17, 2022

Кропивницький – 2022
Kropyvnytskyi – 2022

УДК 657:334

Представлено матеріали досліджень українських та зарубіжних науковців і практиків з проблем інноваційної трансформації соціально-економічних систем; політики в сфері обліку, оподаткування та аудиту як інструменту регулювання соціально-економічного розвитку; оподаткування підприємницької діяльності та сучасних систем корпоративного податкового менеджменту; імперативів розвитку теорії, методології та організації обліку в умовах функціонування інформаційної економіки; трансформації ролі та завдань державного, незалежного та внутрішнього аудиту в умовах поглиблення глобалізаційних процесів та інноваційних трансформацій; інформаційно-аналітичного забезпечення та сучасних інформаційних технологій в управлінні соціально-економічними системами; економічної експертизи та судово-експертної діяльності у системі державного контролю.

Для наукових працівників, викладачів, здобувачів вищої освіти, практиків.

Редакційна колегія:

О.М. Левченко, д.е.н., проф.; **Н.С. Шалімова**, д.е.н., проф. (відп. редактор); **Г.І. Кузьменко**, к.е.н., доц.; **О.А. Магопець**, к.е.н., доц.; **О.Б. Пугаченко**, к.е.н., доц. (відп. секретар), **О.М. Гай**, к.е.н., доц.

Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем : *Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції*, 17 листопада 2022 р. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 312 с.

Рекомендовано до видання Вченою радою ЦНТУ
Протокол № 3 від 28 листопада 2022 року

ЗМІСТ

Шалімова Наталія, Кузьменко Галина

Розвиток аудиту як науки: роль та використання розробок Г.М. Давидова 11

Giorgi Abashidze

Digital Education – Challenges of Digital Transformation of the Educational Sector in Georgia 14

Андрос Світлана, Герасимчук Василь

Фінансова підтримка швидкозростаючих сільськогосподарських підприємств 15

Андрошук Ірина

Організаційні засади узгодження умов виконання інших завдань з надання впевненості та формування листа-угоди 19

Багрій Конон

SWOT-аналіз застосування суб'єктами підприємницької діяльності ПРРО 21

Бараник Зоя, Маляревський Віктор

Аналіз особливостей функціонування інтегрованої системи обробки статистичних даних України 25

Баранов Віталій

Особливості державного управління інноваційною діяльністю 27

Бенько Ірина

Особливості обліку нематеріальних активів у телекомунікаційних компаніях 29

Биковець Вячеслав

Малий і середній бізнес України в умовах воєнного стану: стан і перспективи 32

Бриль Ірина

Законодавче регулювання цифрових трансформацій у ретроспективі їх розвитку 34

Буткевич Оксана

Ідентифікація об'єктів стратегічного обліку в рамках побудови експертної системи прийняття стратегічних рішень на підприємстві 37

Nestan Varshanidze

Management of Blue Economy databases 39

Renata Włodarczyk

Problems of Innovative Transformation of Socio-Economic Systems in the Face of the COVID-19 Pandemic 41

Oleksandr Gai

The Process of Managing Innovative Activity as an Object of Accounting and Analysis 49

Герасимова Тамара	
Особливості аудиту та державного фінансового контролю на час воєнного стану	52
Герасимчук Василь, Андрос Світлана	
Стан, проблеми та перспективи розвитку сільського господарства Естонії: європейський та національний аспекти	55
Геселева Наталія, Корчага Тетяна	
Використання мови програмування R у бізнес-аналітиці	58
Геселева Наталія, Маргаза Дар'я	
Використання інформаційних технологій в управлінні соціально-економічними системами	60
Голбанос Сергій, Куликов Гліб	
Проблемні аспекти праці та зайнятості населення України в часи війни	62
Грилицька Анжела, Шевченко Анна	
Проблемні питання обліку грошових коштів на підприємствах під час воєнного стану та способи їх вирішення	65
Громоздова Лариса, Бодюк Адам	
Географія і краєзнавство як основа компетентності майбутніх організаторів туризму	67
Гук Руслан	
Трудова активність персоналу як компонента трудового потенціалу	69
Даниленко Олена	
Можливості управлінського обліку в системі менеджменту персоналу	71
Дербеньова Яна, Артеменко Антоніна	
Роль міжнародного маркетингу в глобальному підприємстві	73
Дмитрієва Кристина	
Необхідність розвитку судово-експертного співробітництва з країнами Європейського Союзу	75
Завдов'єва Ірина	
Виключна компетенція органів фінансового контролю та завдання економічної експертизи	78
Mamuka Zakaradze, Vadri Gechbaia	
The Influence of Cultural Features on the Management Process	81
Запірченко Людмила, Абрамов Артем	
Економічна доцільність використання БПЛА в агровиробництві	86
Запірченко Людмила, Кирпач Ярослав	
Інноваційне зростання та ефективність підприємств АПК	88

Зарудна Наталія	
Вплив військового стану на облік та оподаткування підприємств малого бізнесу	91
Збаразська Лариса	
Проблеми інноваційної трансформації промисловості України	94
Збаразська Лариса, Телюк Віра	
Про актуальність фінансового стимулювання розвитку смарт-виробництв як пріоритетного напрямку інноваційної трансформації промисловості України	98
Зомчак Лариса, Лапінкова Анастасія	
Прогнозування облікової ставки України за монетарним правилом Тейлора	100
Зомчак Лариса, Старчевська Ірина	
Бінарна логіт-модель економічного зростання України	103
Ищенко Ніна	
Стан розвитку інноваційної діяльності підприємств	105
Касперович Олександр	
Стабілізація соціально-трудової сфери в умовах цифрових трансформацій та повоєнного відновлення: загрози та напрями їх подолання	107
Кашина Ганна, Медвідь Ганна	
Концепція сталого розвитку регіону	110
Кернасюк Юрій	
Інтеграція до міжнародних стандартів як фактор інноваційної трансформації соціально-економічних систем	113
Козаченко Ярослав	
Оцінювання діяльності внутрішніх аудиторів з метою визначення доцільності використання їх роботи під час виконання завдань з аудиту фінансової звітності	115
Кононенко Леся	
Оптимізація процедури оподаткування сільськогосподарських товаровиробників	118
Кононенко Леся, Куцеконь Юлія	
Управління діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах розвитку цифрових технологій	120
Кононенко Леся, Островська Наталія	
Особливості дорадчих послуг в аграрній сфері	123
Коритько Тетяна	
Особливості трансформації економічної системи на основі оцінки дисбалансів	126
Iryna Kornyat	
Comprehensive Accounting of Expenses and Incomes of the Passenger Transporters	129

Костишин Наталія

Електронні первинні документи як інформаційно-аналітичне джерело
облікової системи підприємств 130

Małgorzata Krawiecka

Działalność Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jako forma
gospodarki pozabudżetowej przeznaczona na ściśle określone cele 133

Лисенко Алла

Агробізнес України в умовах воєнного стану та інструменти для забезпечення
його раціонального функціонування 139

Лисенко Алла, Акімов Сергій

Особливості проведення аудиту в сфері агробізнесу 142

Лисенко Алла, Чадай Юрій

Структура та функції агропромислового комплексу України 145

Лісогор Лариса

Виклики та загрози формування і реалізації освітньо-професійного потенціалу України
в умовах інноваційних трансформацій 147

Ляшенко В'ячеслав, Толмачова Ганна

Регіональна політика щодо розвитку інноваційних кластерів
малих і середніх підприємств 150

Магопець Олена

Використання результатів аудиторських досліджень в процесі управління
фінансовими ресурсами Об'єднаних територіальних громад 153

Макогон Валентина

Бюджетно-податкова політика в умовах воєнного стану 156

Маначинська Юлія

Імперативи актуарного обліку для відновлення бізнесу 158

Маслюк Ірина

Механізми впливу інвестиційного потенціалу на сільське господарство України 160

Мельник Тетяна

Проблеми публічності фінансової звітності страхових організацій в Україні 162

Мельникова Марина

Щодо впливу промислового симбіозу на інноваційні трансформації
соціально-економічної системи 164

реабілітації через окремі кошти поза доходами та видатками державного бюджету, так зване позабюджетне господарство. Ці завдання підтримуються сучасними ІТ-технологіями. Як надходження цільового фонду, так і розподіл коштів тісно пов'язані з діяльністю на користь людей з інвалідністю. Однією з проблем цієї системи є невирішеність у світовому масштабі проблеми видачі листків непрацездатності, це завдання, покладено урядовою адміністрацією на районні центри самоврядування. Наразі особливий акцент покладається на реалізацію завдань, пов'язаних з їх доступністю.

Література:

1. Закон про професійну та соціальну реабілітацію та працевлаштування інвалідів від 27 серп. 1997 р. *Законодавчий вісник на 2021 рік, стаття 573 із змінами*
2. Закон про державний бюджет на 2022 рік від 17 груд. 2021 р. *Законодавчий вісник на 2022 рік, стаття 270*
3. Практичний коментар до публічних фінансів : *колективна робота під редакцією проф. доктор хаб. Йоанни М. Салачної*

УДК 338.43

Лисенко Алла

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

АГРОБІЗНЕС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО РАЦІОНАЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Агробізнес є важливою ланкою економіки України, складовою механізму забезпечення її конкурентоздатності, інструментом виходу на зовнішній ринок продовольства. Навіть у воєнний час, коли цілеспрямовано знищуються об'єкти критичної інфраструктури, матеріально-технічна база суб'єктів господарювання, ланцюги логістики Україна намагається забезпечувати не лише власні продовольчі потреби, а й зовнішні.

За даними Державної служби статистики, у січні-серпні 2022 р. у товарній структурі експорту на частку живих тварин та продукції тваринного походження припадало 3,3%, продуктів рослинного походження – 25,1%, жирів та олії рослинного або тваринного походження – 12,6%, готових харчових продуктів – 5,3%. Однак у порівнянні з відповідним періодом 2021 р. експорт зернових культур зменшився на 18,7%, жирів та олії рослинного або тваринного походження – на 11,3%, готових харчових продуктів – на 36,7% [3].

За розрахунками науковців, обсяг потенційної прямої шкоди, завданої сільськогосподарській інфраструктурі та її активам внаслідок воєнних дій, перевищує 6 млрд.дол., а очікуване зниження доходів сільського господарства та суміжних секторів у 2022 році становить 10-30% [1]. Представники Центру

досліджень продовольства та землекористування KSE спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства України виокремили основні чинники впливу на формування непрямих втрат від війни в сільському господарстві: зменшення обсягів виробництва продукції рослинництва та тваринництва, втрати від блокування портів, втрати від дорожчання виробничих факторів. Загальну суму непрямих втрат вони оцінили у 23327 млн.дол. [2].

Зважаючи на необхідність подальшого забезпечення функціонування агробізнесу України в складних умовах, доцільно застосовувати надійні інструменти, спрямовані передусім на раціональну організацію діяльності суб'єктів господарювання в умовах ризику. Такими інструментами є:

- нормативно-правове регулювання та його моніторинг, система аналітичного забезпечення;
- оцінка власного бізнесу з позицій платоспроможності;
- захист земельних ділянок від рейдерських захоплень;
- ретельна перевірка партнерів по бізнесу, контроль судових процесів та моніторинг репутації суб'єктів господарювання.

Доцільно систематизувати нормативно-правові документи, роз'яснення норм законодавства, спеціалізовані форми звітності, довідники, шаблони договорів, аналітичні матеріали, алгоритми дій для агробізнесу. Потужним інструментом для проведення моніторингу та відстеження змін у законодавстві, управління інформацією та мінімізації ризиків є інформаційно-правові системи ІТ-платформи LIGA360. На платформі можуть знайти для себе корисну інформацію керівник сільськогосподарського підприємства, головний бухгалтер, юрист, фахівець з питань кадрового забезпечення.

Взявши до уваги інформацію з державних реєстрів, доцільно оцінити власні шанси на отримання кредиту з позицій банківської установи. З цією метою рекомендується відслідковувати зміни у законодавстві щодо особливостей здійснення кредитування, визначати основні показники платоспроможності (коефіцієнт абсолютної ліквідності, проміжний та загальний коефіцієнти покриття), фінансової стійкості (співвідношення власних та залучених коштів, коефіцієнт автономії), досліджувати динаміку змін цих показників.

Слід враховувати, що для суб'єктів сфери агробізнесу необхідним є пільгове кредитування, адже в умовах війни дуже важко покрити збитки власними силами. Крім того, суб'єкти аграрного підприємництва можуть розраховувати на отримання фінансової підтримки на відновлення зруйнованих внаслідок бойових дій виробничих потужностей. Подати заявку на отримання державних субсидій, цільових кредитів, позик і технічної допомоги від ЄС та інших міжнародних донорів можна на онлайн-платформі «Державний аграрний реєстр».

В умовах війни значним є ризик незаконного захоплення майна та земельних ділянок. На ІТ-платформі LIGA360 є можливість поставити ці об'єкти на контроль, щоб у випадку відображення протиправних дій в державному реєстрі речових прав на нерухоме майно отримати сповіщення в особистий кабінет, на електронну пошту, SMS-повідомленням і запобігти

відчуженню власності. Також на платформі можна швидко переглянути історію судових справ, оцінити тривалість їх розгляду та інші важливі юридичні аспекти.

Не дивлячись на те, що війна зруйнувала чітко налагоджені ланцюги співпраці з внутрішніми контрагентами та закордонними партнерами по бізнесу, колишні домовленості поступово відновлюються. Однак укладання угод з контрагентами потребує особливої пильності та ретельної перевірки з метою недопущення фінансових втрат внаслідок співпраці з токсичними або ненадійними партнерами та проблем із контролюючими органами. Досить часто несумлінні контрагенти не виконують свої зобов'язання (не постачають товарно-матеріальні цінності, здійснюють крадіжку авансових коштів тощо), а укладений договір не завжди виступає гарантією захисту. Крім того, при подачі на контрагента позову до суду суб'єкти господарювання сплачують значну суму коштів, а судовий процес може бути довготривалим. Тому краще здійснити перевірку бізнес-партнера ще до початку співпраці з ним. При цьому доцільно перевіряти як нових контрагентів, так і діючих. Зокрема, необхідно сформувати власну базу даних шляхом внесення інформації про контрагентів, з якими укладено договори. Періодично слід перевіряти наявних контрагентів, а при виявленні фактів про значну кількість судових справ з їх участю не співпрацювати з такими контрагентами.

Для того, щоб пересвідчитися у надійності нового бізнес-партнера, доцільно скористатися офіційними даними з Єдиного державного реєстру судових рішень, переглянути інформацію про партнера з використанням сервісу You Control, перевірити в реєстрі, хто уповноважений ставити підписи від імені контрагента, переглянути відомості про перевірки, історію змін, перелік бенефіціарних власників, ознайомитися з офіційною звітністю компанії.

Переконатися в надійності контрагента, у тому числі й перевірити його на предмет наявності взаємозв'язків з суб'єктами рф, оцінити достовірність та актуальність реєстраційних відомостей, переконатися, чи є суб'єкт господарювання діючим, перевірити достовірність його юридичної адреси, інформацію про засновників та види діяльності можна на IT-платформі LIGA360. Також на цій платформі є можливою перевірка іноземних контрагентів завдяки відкритому доступу до інкорпорованих даних з британського реєстру. Крім того, система дає можливість мінімізувати час на підготовку договору, виявити його приховані умови, обрати шаблон для підготовки індивідуального договору українською та англійською мовами.

Під час війни більш прискіпливою стала увага до авторитету суб'єктів господарювання, тому доцільним є періодичний моніторинг інформації про них в інтернет-ресурсах. Ознайомитися з важливою інформацією про фактори, які можуть вплинути на співпрацю з партнерами можна у сервісі You Control, на IT-платформі LIGA360 тощо. Зокрема, LIGA360 забезпечує деталізовану аналітику згадок про суб'єкт господарювання в соціальних мережах, на веб-ресурсах та у ЗМІ.

Отже, раціональне функціонування агробізнесу в умовах воєнного стану залежить від вміння систематизувати та аналізувати інформацію, оперативно

реагувати на ситуацію та ухвалювати рішення, максимально враховуючи норми законодавства та чинники ризику.

Література:

1. Громов О. Сільське господарство під час війни: зміна пріоритетів. *Урядовий кур'єр*. 2022. 13 вересня. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silske-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet/> (дата звернення: 04.11.2022).
2. Огляд непрямих втрат від війни в сільському господарстві України. *Center for Food and Land Use Research at Kyiv School of Economics; Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/06/Losses_report_issue1_ua.pdf (дата звернення: 04.11.2022).
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі у січні-серпні 2022 р.: Експрес-випуск. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.11.2022).

УДК 657.6:631.1

Лисенко Алла

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Акімов Сергій

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ В СФЕРІ АГРОБІЗНЕСУ

Агробізнес – це специфічна підсистема економічних відносин та форма підприємництва, яка виникла у процесі злиття капіталу на основі поглиблення інтеграційних взаємозв'язків між сільським господарством та промисловістю, і яка на сьогодні є високоефективною формою організації виробництва та продажу агропродовольчих товарів. «Завдячуючи аграрному підприємництву у сільській місцевості створюються робочі місця, залучаються інвестиційно-інноваційні ресурси, формуються додана вартість та податкові надходження до бюджетів різних рівнів, що позитивно впливає на розвиток сільських територій та вирішення проблеми продовольчої безпеки» [2].

На різних етапах функціонування суб'єктів сфери агробізнесу можуть проявлятися недоліки та виникати порушення, які здійснюють негативний вплив на формування й систематизацію економічної інформації в обліку та її подальше відображення у формах звітності. Дієвим інструментом виявлення таких недоліків та порушень є аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності), який здійснюється відповідно до Міжнародних стандартів аудиту [3] та вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [8]. Крім аудиту, огляду фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності суб'єкти аудиторської діяльності можуть виконувати завдання з іншого надання впевненості, а також надавати інші